

Székelly István Gergő

**DEMOCRAȚIE CONSOCIAȚIONISTĂ
SAU ÎMPĂRȚIREA PUTERII ÎN SOCIETĂȚI MULTIETNICE.
CADRU TEORETIC ȘI PATRU STUDII DE CAZ**

SZÉKELY ISTVÁN GERGŐ

**DEMOCRAȚIE
CONSOCIAȚIONISTĂ SAU
ÎMPĂRȚIREA PUTERII ÎN
SOCIETĂȚI MULTIETNICE.
CADRU TEORETIC ȘI
PATRU STUDII DE CAZ**

Prefață de SALAT Levente

EDITURA
INSTITUTULUI PENTRU
STUDIAREA PROBLEMELOR
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

EDITURA
KRITERION

Cluj-Napoca, 2011

Titlu: *Democrație consociaționistă sau împărțirea puterii în societăți multietnice.*
Cadru teoretic și patru studii de caz
Autor: Székely István Gergő

Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale
Editura Kriterion

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SZÉKELY, ISTVÁN GERGŐ

Democrație consociaționistă sau împărțirea puterii în societăți multietnice : teorie și practică în patru țări europene / Székely István Gergő ; ed.: Székely István Gergő ; pref.: Salat Levente. – Cluj-Napoca : Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale : Kriterion, 2011

Bibliogr.

ISBN 978-606-92744-7-7

ISBN 978-973-26-1036-7

I. Székely, István Gergő (ed.)

II. Salat, Levente (pref.)

32(4)

Coordonator serie: Horváth István, Jakab Albert Zsolt

Lector: Salat Levente

Corectură: Anca Sârbu

Design: Könczey Elemér

Tehnoredactare: Sütő Ferenc

Tipar: IDEA și GLORIA Cluj

© Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale

Cartea a apărut cu sprijinul:

Opiniile exprimate în textul de față aparțin autorului și ele nu reflectă în mod obligatoriu punctul de vedere al ISPMN și al Guvernului României.

Cuprins

Actualitatea democrației consociaționale în Europa Centrală și de Est (Salat Levente)	7
Introducere	19
1. Teoria democrației consociaționiste	21
1.1. Originile teoriei consociaționiste	21
1.2. Esența teoriei democrației consociaționiste	24
1.3. Condiții ce favorizează apariția consociaționismului	30
1.4. Probleme terminologice și conceptuale	33
1.4.1. Democrația consensuală	33
1.4.2. Democrația consociaționistă și noțiunea de împărțire a puterii	35
1.5. Critici la adresa consociaționismului	36
1.5.1. Critici din direcția teoriei democrației	37
1.5.2. Critici conceptuale, metodologice, metateoretice	40
1.5.3. Disputa despre împărțirea puterii dintre Arend Lijphart și Donald Horowitz	44
1.6. Concluzii	52
2. Studii de caz	54
2.1. Tirolul de Sud	54
2.1.1. Caracteristici generale și scurt istoric	54
2.1.2. Tirolul de Sud până la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial	55
2.1.3. Perioada postbelică – drumul spre autonomie	58
2.1.4. Instituțiile consociaționismului din Tirolul de Sud	63
2.1.5. Concluzii	75
2.2. Belgia	78
2.2.1. Caracteristici generale și scurt istoric	78
2.2.2. Pacte de tip consociaționist și tradiția cooperării dintre elite în Belgia	79
2.2.3. Evoluția consociaționismului belgian după adoptarea Constituției din 1970	83
2.2.4. Instituțiile consociaționismului belgian	85
2.2.5. Concluzii	95

2.3. Irlanda de Nord	99
2.3.1. Caracteristici generale și scurt istoric	99
2.3.2. „Necazurile” și procesul de pace	102
2.3.3. Acordul din Vinerea Mare (Acordul de la Belfast)	106
2.3.4. De la Belfast la St. Andrews	108
2.3.5. Instituțiile consociaționismului nord-irlandez	110
2.3.6. Concluzii	119
2.4. Macedonia	123
2.4.1. Caracteristici generale și scurt istoric	123
2.4.2. Insurecția albaneză din 2001	124
2.4.3. Instituțiile consociaționiste introduse prin Acordul-cadru de la Ohrid	126
2.4.4. Concluzii	135
3. Concluzii și implicații pentru România	143
3.1. Concluziile analizei	143
3.2. Consociaționism în România?	157
Bibliografie	169
Abstract	178

Abstract

This book is about the topic of consociational democracy, a concept highly debated in the comparative political science literature since its appearance in the late 1960s. The aim is to offer a synthesis to the Romanian public about consociationalism, one of the most influential models of ethno-political settlement in ethnically divided societies.

The first part of the volume offers a presentation of the consociational democracy model, as formulated and developed by Arend Lijphart during a period spanning almost four decades. Beside the strengths of the model, its problems are also addressed, the critiques being grouped under three different headings. The first subsection presents arguments against consociationalism grounded in the theory of democracy (the democratic deficit of consociational democracy), while the second reviews some of the methodological, epistemological and meta-theoretical shortcomings of Lijphart's model. The third subsection dedicated to the critiques provides a summary of the debate between Lijphart and Donald Horowitz, the latter scholar being the proponent of the arguably most important alternative model for institutional design in deeply divided societies. The theoretical part of the book also discusses issues related to terminology, clarifying the relationship between the concepts of *consociational democracy*, *consensus democracy* and *power-sharing*.

The second part of the volume contains four case studies about successful European political systems based on a consociational design. These are South Tyrol (Italy), Belgium, Northern Ireland and Macedonia. The case selection is simply motivated by the relative success achieved by the institutional design, a comparative analysis that does not select on the dependent variable being planned for a future volume. Each case study begins with a short description of the demographics of the analyzed society and the history of the conflict, which is followed by the analysis of the most important political institutions and their development. In all four cases the consociational elements of the design are highlighted, and related to the original model proposed by Lijphart. The case studies end with an assessment of the consociational solution, the most important shortcomings and disfunctionalities also being addressed. The case studies are followed by a comparative section, which also contains a synthetic table about the four analyzed systems. This table provides information not only about the concrete form in which the defining elements of consociational democracy are materialized, but also other data, such as the way the design was reached (internal nego-

tiation or external imposition), the most important documents and the legal guarantees for the continuation of power-sharing.

The final part of the volume revisits the issue of the applicability of the consociational democracy model for Romania, a society that can be considered to be divided, primarily due to the presence of a large Hungarian minority that is conceived of by its leaders as an autonomous society, or at least as a self-standing segment of Romanian society. Although the literature in Romanian or Hungarian language about this topic is not very large, there has been some discussion and debate about consociationalism in Romania, the main issues addressed being the nature of Romanian democracy (whether it displays certain consociational features or not), and the chances of adopting (various elements of) a consociational design in the country. The most important body of literature in this sense is a debate that took place in the bilingual journal *Provincia* in 2000–2001. After reviewing this debate (and other relevant publications about the topic), the volume ends with the standpoint of the author about the issue of consociational democracy in Romania. In our opinion, the current political design in Romania clearly falls short of consociationalism, despite the regular participation of the main political party of the Hungarian minority in the power coalitions. The main reason for this is that there are no guarantees for participation in government, this being completely contingent on political bargains struck with the leaders of the Romanian political parties. Moreover, all the guarantees of consociational type (like vetoes or segmental autonomy) are absent. Consequently, stating that Romania displays even some of the defining features of consociational democracy would amount to conceptual stretching. In what it concerns the chances of adopting a consociational design in Romania, the conclusion is that a regional and perhaps multi-level design that provides incentives for both the Hungarian minority and the Romanian majority (which is, however, a minority in certain regions of the country) could be more feasible than a power-sharing solution at the national level, as illustrated by the cases of South Tyrol and Northern Ireland. However, given the recent developments in Romanian politics, the chances for any type of consociational settlement seem to be rather bleak.

